

Referat af Borgersamling om Lynetteholm

1.samling lørdag d. 26. og søndag d. 27. november kl. 10-16

Lokation: Terminal 3, Oceankaj, 2150 København.

Formål: Kortlægning af projektets baggrund, forudsætninger, præmisser og dilemmaer. Herunder første faglige perspektiver på fordele og ulemper.

Dele af 1. samling blev live streamet og der er mulighed for at se optagelserne på <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1>.

***Borgersamling arbejder: Live-streaming og observatøradgang var lukket, da medlemmerne arbejdede. Dette var for at sikre fortrolighed og arbejdsrum**

1.samling lørdag d. 26. november kl. 10-16

Kl. 10.00 Velkomst, opsamling fra sidst og weekendens program (åben for offentlighed)

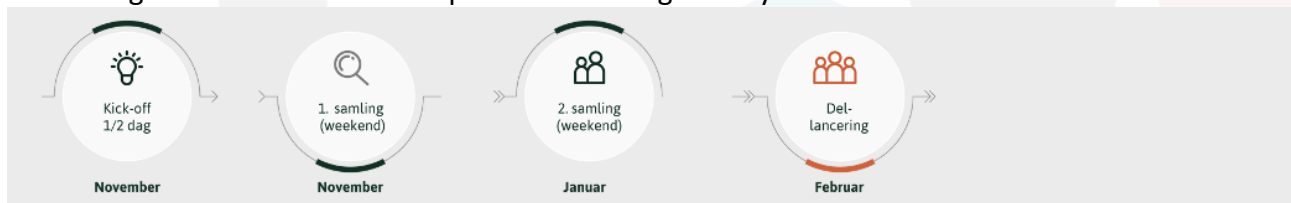
- Velkomst og formål med 1. samling blev præsenteret, og metoden om OECD-principperne blev genbesøgt.
- Derefter blev der lavet en opsamling af kick-off, hvor medlemmerne havde mulighed for at dele deres refleksioner eller stille spørgsmål.

Se oplæg: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

Formål med første samling:

- Udforske kerneopgaven – som hverdagseksperter på tværs af byen.
- Færdiggøre spilleregler og udvikle værdier for fremtiden.
- Se på projektet – fra et *udviklingsperspektiv*, et *ekspertperspektiv* og et *interessentperspektiv*.
- Opleve projektet - fra vandsiden (sejltur).
- Udpege første bud på fordele og ulemper ved Lynetteholm.
- Udpege temaer og viden vi mangler samt nedsætte arbejdsgrupper frem mod januar.
- Kernespørgsmål i Fase 1: "Hvilke fordele og ulemper ser du ved Lynetteholm. Og hvilke anbefalinger har du til den videre proces i udviklingen af Lynetteholm?"

Kernespørgsmål i Fase 1: "Hvilke fordele og ulemper ser du ved Lynetteholm. Og hvilke anbefalinger har du til den videre proces i udviklingen af Lynetteholm?"

Der blev vist en hilsen fra medlem af borgersamlingens internationale ekspertgruppe, Yves Dejaeghere, hvor han fortalte, at mange storbyer står med lignende projekter som Lynetteholm, som kigger mod borgersamlingens arbejde med stor interesse.

Medlemmerne blev orienteret om Borgersamlingen om Lynetteholms evaluerings- og følgeforskningshold, som følger processen før, under og efter. Evalueringen vil blive foretaget med afsæt i OECD's evalueringskriterier ift. uvildighed, proces og armslængde. Derudover ser evaluerings- og følgeforskningsholdet på holdninger og bevægelser over tid i processen. Følgeforskningen sker i et samarbejde mellem Københavns Universitet og Dublin City University ved henholdsvis Lars Tønder Professor, Københavns Universitet og Jane Suiter Professor, Dublin City University. Evaluering og spørgeguide udføres af Analyse & Tal A.m.b.a.

Kl. 10.40 Borgersamlingens værdier, step 1 (borgersamling arbejder*)

Borgersamlingens medlemmer udvalgte hvilke værdier, der skal repræsentere deres arbejde. Værdierne vil fremadrettet være bærende for de endelige anbefalinger. Værdierne skal være guidende for den fremtid, medlemmerne ønsker samt pege frem mod *hvad* og ikke *hvordan*. Værdierne skal derfor være langtidsholdbare pejlemærker til fremtiden. Der blev vist et eksempel på værdier fra Borgersamling i Middelalderbyen.

Medlemmerne fik til opgave først at vælge fem værdier hver. Hvert bord fandt derefter i fællesskab fem værdier og beskrev hvad værdierne betød for dem. Efterfølgende tog medlemmerne i makkerpar på "Galleri Tour" og så hvad de andre borde, havde valgt af værdier. Makkerparret afgav tre stemmer til de værdier, som de fandt var de vigtigste for deres fremadrettede arbejde. Der blev arbejdet videre med værdierne om søndagen.

Kl. 11.15 Lynetteholm som projekt – fokus på plan og udvikling (åben for offentlighed)

Nanna Westerby Jensen, plandirektør, Københavns Kommune og Ingvar Sejr Hansen, udviklingsdirektør By & Havn holdt hvert deres oplæg. Medlemmerne drøftede derefter de nye input og fik mulighed for at stille spørgsmål.

Se oplæg: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

Nedenfor er spørgsmål borgersamlingens medlemmer gengivet: (svar kan ses i videooptagelsen)

- Hvordan sikrer medlemmerne sig, at de ikke bliver udsat for demokrati washing af By & Havn?
- Hvilken betydning har Borgersamlingen for By & Havns arbejde fremadrettet?
- Hvordan sikres det, at den visuelle påvirkning af projektet ikke ændres? Det er tidligere sket ændringer i processen.
- Det er ikke lovgivningsmæssigt besluttet, om Lynetteholm skal bebygges eller ej. Bør det ikke komme på plads?
- Hvorfor vurderes det, at Østersøen ikke bliver væsentligt påvirket af projektet?

- Hvad havde alternativet med alt overskudsjorden været, hvis Lynetteholm ikke var løsningen?
- Mens øen fyldes med jord vil man så parallelt arbejde med en tunnel til metroen, energi til øen, kloak osv. For at undgå dobbeltarbejde?
- Har man overvejet andre offentlige transportmuligheder, som er billigere end metroen?
- Hvad er tidsperspektivet? Nogle siger, at I er klar til at bygge om 15 år og andre gange nævnes 50-80 år. Er det fordi, der skal noget økonomi på plads?

Kl. 13.00 Fagperspektiver på Lynetteholm v. panel af fageksperter (åben for offentlighed)

Fagperspektiverne var delt op i to runder. Fagperspektiver var verificeret af Borgersamlingens ekspertgruppe. Følgende emner var udvalgt til dagen: **Byudvikling, infrastruktur, klima og kystsikring.**

Se oplæggene her: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

Oplægsholderne var inden blevet briefet med følgende spørgsmål:

1. Hvilke problemer forsøger Lynetteholm at svare på - inden for din faglighed?
2. Hvad er din faglige vurdering af Lynetteholm som løsningstilgang på problemerne – både fordele og ulemper?
3. Hvilke alternativer kunne være løsninger på problemet? (Kun faglige, forsknings- eller erfaringsbaserede svar)
4. Hvad er din faglige anbefaling til, hvad Borgersamlingens medlemmer skal være særligt optaget af i deres videre arbejde.

I første runde fortalte Tom Nielsen, professor ved Aarhus Arkitektskole om by- og boligudvikling. Derefter talte Harry Lahrmann, lektor ved Institutet for Byggeri og Anlæg ved Aalborg Universitet om infrastruktur. Medlemmerne drøftede derefter de nye input ved borderne og stillede opklarende spørgsmål til oplægsholderne. Se svarene på spørgsmålene i videooptagelsen.

Nedenfor er spørgsmål fra borgersamlingens medlemmer gengivet:

- Er der mulighed for at høre mere om loopcity byggeri i omegnskommunerne og hvordan hænger det sammen med en betalingsring?
- Hvor stor er tætheden i de nyere bydele af København?
- Hvordan sikrer medlemmerne sig, at de får det hele med ift. fremskrivningerne af klimaforandringerne og vandstandsstigningerne? Fremskrivningerne ændrer sig hele tiden 2,4 m eller 2,8 m i 2021 og Grønlandsisen smelter seks gange hurtigere end forventet, hvordan sikres det, at vi ikke bygger en Atlantisbydel? En bydel - som efterfølgende skal klimasikres?
- Hvilke muligheder er der for at indtænke parkering under jorden?

- Hvis man teoretisk set skulle lave Lynetteholm til en cykelby, hvilke tiltag vil man så skulle foretage i stedet for en ringvej og tunnel? Og hvordan vil det påvirke Københavns cykelinfrastruktur og hvad vil det koste?
- Hvad er budgettet for cykel-infrastruktur versus bilinfrastruktur?
- Er der tiltænkt et samspil ift. hvordan pladsen på Lynetteholm skal fordeles mellem de 35.000 beboere og 35.000 arbejdspladser? Vil Lynetteholm komme til at ligne Aalborg Portlands fabrik?

I anden runde fortalte Jens Hesselbjerg Christensen, professor ved Københavns Universitet om klimaforandringer. Derefter fremførte Nina, Baron Ph.d ved Københavns Professionshøjskole et oplæg om klimasikring og proces. Derefter drøftede medlemmerne de nye input ved borderne og stillede derefter opklarende spørgsmål til oplægsholderen.

Fra Nina Baron og Jens Hesselbjerg Christensen ville medlemmerne gerne have svar på:

- Kan man bygge Lynetteholm og samtidig reducere Danmarks CO2-udledning med 70% inden 2050?
- Hvor store er klimabelastningerne ift. bebyggelsen af Lynetteholm?
- Hvor stor er projektets påvirkning af Østersøen ift. vandstigning?
- Vil I vurdere, at Lynetteholm kan være andet end bare en opmagasinering af jord?
- Er det klimasikring nok om 100 år?
- Hvilken vandstandsstigning vil projektet kunne sikre København i mod?
- Hvad ved man om ændringer i vejrfænomener ift. projektet?
- Præmissen for Borgersamlingen betyder, at vi snakker i forskellige retninger. Vi er enige om flodsikring, men kritisk ift. økonomi og anlæggelse af øen. Har du et råd til, hvad vi skal diskutere og opklare?

Besvarelsen kan ses på videoen fra oplægget.

kl. 15.40 Afslutning på dagen og noter til i morgen (åben for offentlighed)

Se oplæg: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

Kl. 16.00 Tak for i dag

Alle medlemmerne spå gensyn til hinanden.

Referat af den efterfølgende søndag findes på næste side.

Søndag d. 27. november kl. 10.00-16.30

Formål: Oplev Lynetteholm-projektet. Få indtryk af holdninger i interessentlandskabet. Få input til bekymringer, muligheder og behov supplerende viden, der skal belyses frem mod næste samling.

Se søndagens oplæg: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

Dagens formål:

- Samle op på viden fra i går.
- Opleve projektet med egne øjne og blive klogere sammen.
- Afslutte arbejdet med spilleregler og værdier.
- Lytte til perspektiver fra interessenter – på tværs af byen.
- Udpege første bud på fordele og ulemper ved Lynetteholm.
- Udpege temaer, viden vi mangler og arbejdsgrupper frem mod januar.

Kl. 10.00 Velkomst og sejltur med medlemmerne til Kongedybet

Borgersamlingens medlemmer blev delt op i to hold som forskudt af hinanden var på en guidet sejltur ved anlægsprojektet med Kristian Wederkinck fra By & Havn og Ulrik Dybro fra Aarsleff. På turen var der mulighed for at stille uddybende spørgsmål. Undervejs noterede medlemmerne, hvad de hæftede sig ved, hvad de syntes var vigtigt og ideer til anbefalinger.

Se sejlturen her: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

I Terminal 3 arbejdede den anden halvdel af medlemmerne videre med værdier og spilleregler for borgersamlingen om Lynetteholm. Medlemmerne fik fastlagt værdierne og spillereglerne for Borgersamlingen om Lynetteholm. (**borgersamling arbejder***)

KL. 12.30 Frokost

KL. 13.00 Interessentpanel (åben for offentlighed)

En række af byens interessenter deltog i et panel for at uddybe kritik, perspektiver og svare på medlemmerne af spørgsmål.

Først blev panelet præsenteret og de interessenter, som havde givet afslag på invitationen om at deltage i panelet, blev også præsenteret. Medlemmerne fik at vide, at der er mulighed for at invitere interessenter med til Borgersamlingens møder, hvis der er emner, spørgsmål m.m., de gerne vil have svar på, og at man med fordel kan kigge mod den digitale platform for input.

Se interessentpanelet her: <https://lynetteholm.borgersamling.dk/da-DK/projects/overblik-over-processen-1/2>

På opfordring fra borgersamlingens Advisory Board var disse inviteret:

- 1) Københavns lokaludvalg
- 2) Dansk Sejlunion
- 3) Friluftsrådet
- 4) Den Grønne Ungdomsbevægelse
- 5) Danmarks Naturfredningsforening
- 6) Klimabevægelsen
- 7) Foreningen Byen for Borgerne/Stop Lynetteholm
- 8) DI transport
- 9) XR / Extinction Rebellion
- 10) DGI
- 11) Aktive Fritidssejlere
- 12) Ungerådet København
- 13) Københavntunnelgruppen
- 14) Ingeniørforeningen
- 15) Arkitektforeningen
- 16) WWF
- 17) Rådet for Grøn omstilling
- 18) CONCITO
- 19) FDM
- 20) Ungerådet
- 21) NOAH
- 22) Dansk Metal
- 23) Rådet for bæredygtig trafik
- 24) Østerbro Havnekomite

Paneldeltager der mødte op:

KØBENHAVNS LOKALUDVALG

1. Bent Lohmann, Indre By Lokaludvalg
2. Dan Jønsson, Kgs. Enghave lokaludvalg
3. John Michael Jensen, Østerbro/Nordhavn Lokaludvalg
4. Frode Neergaard, Christianshavns Lokaludvalg
5. Alex Heick, Bispebjerg/Nordvest Lokaludvalg

DEN GRØNNE UNGDOMSBEVÆGELSE

- Astrid Blom
- Ask Palnum Knudsen

KLIMABEVÆGELSEN

- Andreas Stokkendal

KØBENHAVNERTUNNELGRUPPEN

- Bo Sandberg, Dansk Industri

Medlemmerne af Borgersamlingen om Lynetteholm fik lov til at stille spørgsmål til panelet. Svarerne kan du se på optagelsen af debatten.

Kl. 14.15 Lokalisere bekymringer og muligheder (borgersamling arbejder*)

Medlemmerne arbejdede ud fra følgende spørgsmål: Hvilke udfordringer og muligheder svarer projektet på? Hvad er vi bekymret for i processen og projektet? Hvad står i vejen for projektet?

Kl. 15.40 Lokalisere viden og mangler (borgersamling arbejder*)

Medlemmerne talte i grupper om, hvilken viden de mangler og hvad de skal være optaget af frem mod næste samling.

Kl. 16.05 Etablering af tematikker og mulige arbejdsgrupper (borgersamling arbejder*)

Medlemmerne udpegede spor for borgersamlingens videre arbejde. Medlemmerne inddelte sig i foreløbige arbejdsgrupper ud fra tematikker og fik oprettet online platforme til hvert tema efter behov. Den online platform giver medlemmerne mulighed for at vidensdele og kommunikere internt frem mod næste samling.

Kl. 16:20 Opsamling på første weekend og den videre proces.

Fælles tjek ud på aftenen, hvor hvert medlem fokuserede på ét ord, som de tog med sig fra Borgersamlingens Kick-off.